

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
นิพนธ์ต้นฉบับ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

การห้ามตามหลักอุศูลุฟิกฮฺในสุเราะฮ์อัลฮุญุร็อต

สมชาย ภูมิมาโนช¹ ญาตุลฮัก มิ่งสมร²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อห้ามตามหลักอุศูลุฟิกฮฺในสุเราะฮ์อัลฮุญุร็อต ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ ศึกษาวิเคราะห์ข้อห้าม ในสุเราะฮ์อัลฮุญุร็อต โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการของอุศูลุฟิกฮฺ

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนของการห้ามในอัลกุรอานและหะดีษนั้น(เฉพาะหะดีษที่เกี่ยวข้อง) มีทั้งหะกียะห์และมะญาซีฮ์ ซึ่งมีได้หมายความว่า ส่วนของการห้ามที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและหะดีษ คือสิ่งต้องห้ามกระทำอย่างเด็ดขาด เรียกว่า “ฮะรอม” **حرام** ซึ่งในเวลาเดียวกันส่วนของการห้ามที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและหะดีษ อาจหมายถึงสิ่งที่จะต้องห้ามกระทำอย่างไม่เด็ดขาด เรียกว่า “มักรูฮ” **مكروه** โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีหลักฐานอื่น ๆ มายืนยัน และบ่งชี้ว่าฮุกุมฮะรอมดังกล่าวได้แปรเปลี่ยนไปเป็นฮุกุมมักรูฮ เช่น ยืนยันด้วยกับตัวบท ด้วยกับการกระทำ การยอมรับของท่านนบี ﷺ และด้วยการอิจญ์มาอ (มติเอกฉันท์ของบรรดาปวงประชาญุมุสลิมีน) เป็นต้น

คำสำคัญ : หลักการห้าม อุศูลุฟิกฮฺ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² (Ph. D) ภาควิชาอิสลาม วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

The prohibition by principle of Fiqh in Al-Hujurat chapter

Somchai Poomimanot³ Yadhak Mingsamorn⁴

Abstract

This paper is part of the thesis, The study analyzes of the prohibition by the principle of Fiqh in Al-Hujurat chapter, which aims to research, is the study analyzed the prohibition in Al-Hujurat chapter by gathering information from the document data were analyzed using the principles of Fiqh.

The study indicated that the phrase of prohibition in the Qur'an and the hadith. Both of Haqiqi and MaJazee. It does not mean that the prohibition phrase that appears in the Qur'an and Hadith is forbidden decisively. The Arabic word is called "*Haram*" حرام and at the same time the prohibition phrase that appears in the Qur'an and hadith, May mean something forbidden act indecisive. The Arabic word is called "*Makruh*" مكروه with the condition there must be other evidence to confirm and indicate that such regulation has changed to "*Makruh*", such as the texts, the actions, the adoption of the Prophet, and with the agreement of scholars, etc.).

Keywords: The prohibition, The Principle of Fiqh

---

³ Postgraduate student of Islamic studies, Prince of Songkla University

⁴ Lecturer in Islamic College , Prince of Songkla University

บทนำ

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมุสลิมปัจจุบันที่สร้างความสับสน วุ่นวาย เกี่ยวกับการออกฮุกม จากผู้มีวิชาความรู้ซึ่งตนเองไม่มีความเชี่ยวชาญและถนัด จนบานปลายทำให้เกิดการแตกแยก สร้างความรำคาญ เป็นศัตรูซึ่งกันและกัน เนื่องจากขาดองค์ความรู้ในหลักการห้ามตามหลักการอุศูลุลฟิกฮ ในเรื่องข้อห้ามที่เกี่ยวกับ Haram, Makruh โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจรรยาบรรณ ที่มีข้อห้ามอย่างมากมาจากอัลกุรอาน และฮะดีษ เช่น การที่ผู้รู้ตอบว่าการยืนปัสสาวะเป็นการกระทำที่ฮะรอม เป็นต้น โดยสามัญสำนึกของผู้ศรัทธาเมื่อได้ยินคำว่า ฮะรอม อาจหมายถึงสิ่งที่ต้องห้ามกระทำอย่างเด็ดขาด ผู้ใดฝ่าฝืนจะได้รับการลงโทษ หรือแค่เพียงหมายถึงความน่ารังเกียจ และจะถูกตำหนิเท่านั้นถ้าหากกระทำ ทุก ๆ ข้อห้ามในบัญญัติอิสลามถือว่าเป็นสิ่งฮะรอมใช้หรือไม่ และทุก ๆ สิ่งที่เป็นฮะรอม ถือว่าเป็นข้อห้ามในบัญญัติอิสลามใช้หรือไม่ อิสลามถือว่าการดูแลรักษาตัวเองให้ห่างไกลจากการละเมิด และฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งอิสลามเป็นสิ่งจำเป็น การออกห่างจากสิ่งที่ศาสนบัญญัติได้ห้ามไว้ นั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการศรัทธาของมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ยังมีศรัทธาที่ไม่สมบูรณ์ หากมนุษย์ยังใช้ชีวิตอยู่กับการละเมิด และฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งอิสลาม ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับข้อห้ามต่าง ๆ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าข้อใช้อื่น ๆ ดังนั้นการมีศรัทธามั่นต่ออิสลาม คือ การกระทำในสิ่งที่บทบัญญัติแห่งอิสลามสั่งใช้ และออกห่างจากสิ่งที่บทบัญญัติแห่งอิสลามสั่งห้าม เพื่อมนุษย์จะได้มาซึ่งการศรัทธาที่สมบูรณ์ และสูงส่ง โดยยึดคำดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا
أَعْمَالَكُمْ ﴾

(محمد : 33)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลลอฮ์ และจงเชื่อฟังปฏิบัติตามเราะสูลคนนี้เถิด และอย่าทำให้การทำงานของพวกเจ้าไร้ประโยชน์”

(มุฮัมมัด : 33)

จากอายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นบ่งชี้ว่า การมีศรัทธาที่สมบูรณ์ของมุสลิมนั้น จำเป็นจะต้องปกป้องตัวเองให้ห่างไกลจากการละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ ในบัญญัติอิสลาม เพราะการละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ ในบัญญัติอิสลามนั้น จะทำให้การทำงานของผู้ศรัทธาไร้ผล สอดคล้องกับทัศนะบรรดามุที่สลีรีน เช่น

al-Tabārīy (2000: 22/178) ได้อธิบายว่า “จงเชื่อฟังและปฏิบัติตามในสิ่งที่อัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์ทรงใช้ และออกห่างจากสิ่งที่อัลลอฮ์ และเราะสูลของพระองค์ทรงห้าม อย่าได้ทำการละเมิด และฝ่าฝืน เพราะจะทำให้การทำงานของผู้นั้นไร้ผล”

Ibn-Kathīr (1983: 7/323) ได้อธิบายว่า “การที่ผู้ศรัทธาได้ทำการละเมิด ฝ่าฝืน ข้อบัญญัติแห่งอิสลาม จะทำให้การทำงานของผู้นั้นไร้ประโยชน์”

al-Shatibīy (n.d. : 5/2) เจตนารมณ์ในศาสนบัญญัติอิสลาม เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า อิสลามได้กำหนดมาตรการและคำสอนต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันการสร้างความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ ทั้งในลักษณะของการก่อให้เกิด และการธำรงรักษา มิให้สูญหายหรือนำไปใช้ในทิศทางที่ผิด ๆ ซึ่งล้วนสอนให้เราทราบว่าอิสลามคือศาสนาที่ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพที่แท้จริง บรรดานักการศาสนาและนักวิชาการ เห็นพ้องต้องกันว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการกำหนดบทบัญญัติในอิสลาม คือการปกป้องคุ้มครองมนุษย์ใน 5 ประการสำคัญ คือ ศาสนา ชีวิต สติปัญญา วงศ์ตระกูล และทรัพย์สิน จะพบว่าอิสลามได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครอง 5 ประการดังกล่าวไว้อย่างสมบูรณ์และครอบคลุมทั้งในมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดกำเนิดหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการผดุงรักษาเจตนารมณ์อิสลามทั้ง 5 ประการดังกล่าวให้สามารถคงอยู่กับชีวิตมนุษย์สืบไป ‘Aalī al-Tuwaijīy (n.d.: 53) “ข้อห้ามสำคัญ ๆ ที่อยู่ในสุเราะฮ์อัลฮุญร็อตเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังแผ่ขยายเข้าไปยังสังคมมนุษย์ผู้ศรัทธา อย่างกว้างขวาง แม้กระทั่งสังคมของผู้แสวงหาความรู้ในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังนับได้ว่าข้อห้ามต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสุเราะฮ์อัลฮุญร็อต เป็นข้อห้ามที่ใกล้ชิดที่สุด และสามารถจับต้องได้ทุกเมื่อในสังคมมุสลิม” การศึกษาวิเคราะห์ข้อห้ามตามหลักอคุศุลฟิกฮ์ ในสุเราะฮ์อัลฮุญร็อตนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกห่างจากสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ และเราะสูลของพระองค์ทรงห้ามอย่างแท้จริง และจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บรรดามุสลิมตระหนักถึงความสำคัญของข้อห้ามต่าง ๆ ที่อยู่ในสุเราะฮ์อัลฮุญร็อตมากยิ่งขึ้น และเพื่อนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความหมาย และความสำคัญของข้อห้ามตามหลักการอคุศุลฟิกฮ์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาหลักการห้าม ในสุเราะฮ์ อัลฮุญร็อต ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของการห้าม ความสำคัญของการห้ามตามหลักการอคุศุลฟิกฮ์บนความจำเป็นของมุสลิมจะต้องทำการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบกับการบรรยายเชิงพรรณนาในประเด็น “การห้ามตามหลักการอุศูลุฟิกฮ์ในสุเราะฮ์อัลฮุรูด”

ผลการวิจัย

1) ความหมายของการห้าม

Ahmad Ibn-Fārīs (1997: 5/395) النهي (อันนะฮยฺ) ความหมายเชิงภาษาศาสตร์ หมายถึง المنع (อัลมันอ) แปลว่า ห้าม ยับยั้ง บางครั้งคำว่า نهى جمعاً ھی ใช้เรียกแทนสติปัญญาอีกด้วย ท่านอิบนุ ฟาริส ได้กล่าวว่า “สาเหตุที่ใช้คำว่า นุฮยยะฮฺ แทนคำว่า อัลอักล เพราะเป็นการห้ามและยับยั้งไม่ให้เจ้าของของมันปฏิบัติในสิ่งที่น่ารังเกียจ” อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿... إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى﴾

(طه، جزء من الآية : 54)

ความว่า “... แท้จริงในการนั้น แน่นนอน ย่อมเป็นสัญญาณมากหลายสำหรับปัญญาชน ”

(ฎอฮฺ ส่วนหนึ่งของอายะฮฺ : 54)

Ibn-Kathīr (1983: 3/148) คือ “สำหรับบรรดาผู้มีสติปัญญา”

al-Nasāfiy (1426: 2/369) คือ “ผู้มีสติปัญญา”

‘Aalī al-Namlah (n.d.: 8) คำว่า ھی และคำอื่น ๆ ที่ผันมาจากคำนี้ปรากฏในอัลกุรอาน 56 ที่ด้วยกัน

al-Zuhailīy (2005: 302) النهي ความหมายเชิงวิชาการ หมายถึง สิ่งที่ตรงกันข้ามกับคำว่า الأمر (คำสั่งใช้) คือ “การห้าม หมายถึง การสั่งให้งดเว้นการปฏิบัติจากผู้ที่มิฐานะสูงกว่า

2) **สำนวนของการห้ามในหลักอุศูลุฟิกฮ์** สำนวนที่ใช้แสดงถึงการห้ามในหลักภาษาอาหรับ ตามหลักการห้ามในหลักอุศูลุฟิกฮ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สำนวนการห้ามแบบชัดเจน และแบบไม่ชัดเจน

สำนวนการห้ามแบบชัดเจน (صيغ النهي الصريحة)

1. ‘Aalī al-Namlah (n.d.: 10) กริยาปัจจุบันกาลนำหน้าด้วยคำว่า “ลา” (لا) มีความหมายว่าห้าม (الفعل المضارع المقرون بلا الناهية)⁵

2. อิศมาแอ อาลี (2009: 181) คำสั่งให้งดเว้นการกระทำ ด้วยกริยาที่มีความหมายในลักษณะเป็นการห้าม (احتنبوا)⁶

3. ‘Aalī al-Namlah (n.d.: 11) คำที่มาจากรากศัพท์ “นะฮา” (نهى)⁷

4. อับดุลเลาะ การีนา (2013: 14) ประโยคบอกเล่าที่ใช้ในการห้าม ด้วยการใช้นำหน้าด้วยคำว่า ฮะรออม⁸ (حرام) หรือไม่อนุมัติ⁹ (لا يجزى)¹⁰

สำนวนการห้ามแบบไม่ชัดเจน (صيغ النهي غير الصريحة)

al-Shīrāsīy (1987: 1/293) บรรดาอุละมาอ์ด้านวิชาอูศูลุลฟิกฮ์ได้กล่าวถึงสำนวนการห้ามแบบไม่ชัดเจน แต่มีเจตนาแฝงถึงการห้ามเอาไว้ มีดังนี้ เช่น

1. ห้ามด้วยกับประโยคบอกเล่า (النهي بصيغة الخبر)¹¹

2. ปฏิเสธความดีจากการกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นความดี (نفي البر عن الفعل)¹²

3. ปฏิเสธการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย (نفي الفعل)¹³

4. ประโยคที่ระบุถึงการกระทำที่ปฏิบัติแล้วจะได้รับการลงโทษและบาปมหันต์

(اقتران الفعل بالوعيد أو استحقاق الإثم)¹⁴

5. วลีหรือคำที่มีความหมายเหมือนการห้าม (ألفاظ تفيد المنع) ما كان و ما ينبغى¹⁵

ينبغي¹⁵

⁵ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลอิสรออ อายะฮ์ที่ 37

⁶ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลมาอิดะฮ์ อายะฮ์ที่ 90

⁷ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลอันกะบูต อายะฮ์ที่ 45

⁸ โดยใช้คำว่า ฮะเราะมะมะ หรือ ฮุรุมะ หรือ ยะฮุรุม

⁹ จะมีข้อบัญญัติ 2 ประการได้แก่ ฮุกุมฮะรออม และฮุกุมมักรูฮ์ กล่าวคือ ฮุกุมฮะรออมเป็นสิ่งที่ไม่อนุญาตโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการพูด การกระทำ การรับประทานอาหาร การดื่ม และการสวมใส่ ส่วนฮุกุมมักรูฮ์เป็นสิ่งที่ไม่สมควร และกระทำการละเว้นหรือไม่ทำจะเป็นสิ่งที่ดีกว่า

¹⁰ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลนะฮล อายะฮ์ที่ 90

¹¹ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 272

¹² ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 189

¹³ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 197

¹⁴ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 181

¹⁵ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลอะฮซาบ อายะฮ์ที่ 36

3) ประเภทของการห้าม

การห้าม (النهي) ในบัญญัติอิสลามไม่ได้ถือว่า ฮะรอม¹⁶ คือสิ่งต้องห้ามกระทำอย่างเด็ดขาดเสมอไป ภาษาอาหรับเขาเรียกว่า *حرام* แต่บางครั้งสำนวนของการห้ามอาจจะอยู่ในขั้นที่ ห้ามการกระทำ แต่ห้ามไม่เด็ดขาด¹⁷ ภาษาอาหรับเรียกว่า *مكروه* จะเป็นสุขุมนี้ได้จะต้องมีหลักฐานมาสนับสนุนและบ่งบอกว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่เป็นสิ่งที่ฮะรอม ‘Aalī al-Namlah (n.d.: 18-20) บรรดาปราชญ์ผู้รู้มีมติตรงกันว่า สำนวนที่ใช้ในการห้ามนั้นมีทั้ง ฮะกียะ¹⁸ และมะญาซียะ¹⁹ สิ่งที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นรูปแบบสำนวนการห้ามที่เป็นแบบมะญาซียะ *المجازي* การห้ามแบบนี้ไม่ถึงขั้นฮะรอม (ต้องห้ามเด็ดขาด) โดยมีรูปแบบประโยค สำนวน หรือความหมายดังต่อไปนี้

1. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงความน่ารังเกียจ *الكراهة*²⁰
2. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงการดูถูก *التحقير*²¹
3. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงเตือนให้ระวัง *التحذير*²²
4. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงบทลงโทษ *بيان العقابة*²³
5. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงความหมดหวัง สิ้นหวัง *اليأس*²⁴
6. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงคำแนะนำ การชี้แจง *الإرشاد*²⁵
7. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงการขอพร *الدعاء*²⁶
8. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงการขอร้อง การอ้อนวอน *الالتماس*²⁷
9. สำนวนหรือความหมายบ่งชี้ถึงการส่ำทับ *التوبيخ*²⁸

¹⁶ คือสิ่งที่บัญญัติอิสลามสั่งให้งดเว้นกระทำอย่างเด็ดขาด ถ้ากระทำจะได้รับการลงโทษ

¹⁷ คือสิ่งที่บัญญัติอิสลามส่งเสริมให้ละทิ้งงดเว้นการกระทำอย่างไม่เด็ดขาด แต่ถ้ากระทำจะถูกตำหนิ

¹⁸ ความหมายที่แท้จริง

¹⁹ ความหมายในเชิงสำนวนโวหาร

²⁰ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 267

²¹ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลฮัจร์ อายะฮ์ที่ 88

²² ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 132

²³ ดูตัวอย่าง ในสุเราะฮ์อิบรอฮีม อายะฮ์ที่ 42

²⁴ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลเตาบะฮ์ อายะฮ์ที่ 66

²⁵ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลมาอิดะฮ์ อายะฮ์ที่ 101

²⁶ ดูตัวอย่าง ในสุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 286

²⁷ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์ศอฮา อายะฮ์ที่ 94

²⁸ ดูตัวอย่างในสุเราะฮ์อัลสุญรู๊ด อายะฮ์ที่ 11

4) สถานภาพของข้อห้าม

al-‘Amidīy (1982: 2/50) การกระทำสิ่งใดก็ตาม ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องห้าม จะมีผลในทางกฎหมายอิสลาม 2 ประการดังต่อไปนี้ 1. การห้ามนั้น หมายถึงฮะรอมกระทำ 2. การกระทำสิ่งที่ยุ้มนั้น เป็นโมฆะ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1) สรุป

สำนวนการห้ามในหลักภาษาอาหรับตามหลักการอุศูลุลฟิกฮ์ ที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและฮะดีษนั้น มีทั้งฮะกียะฮ์ และมะญฮูบียะฮ์ ซึ่งมีได้หมายความว่า สำนวนการห้ามที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและฮะดีษ คือสิ่งต้องห้ามกระทำอย่างเด็ดขาด เรียกว่า “ฮะรอม” حرام และในเวลาเดียวกันสำนวนการห้ามที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและฮะดีษ อาจหมายถึงสิ่งที่จะต้องห้ามกระทำอย่างไม่เด็ดขาด เรียกว่า “มักรูฮ” مکروه โดยมีเงื่อนไขว่า al-‘Usaimīn (1434: 121) “การห้ามเรื่องดังกล่าวจะต้องเกี่ยวกับเรื่องอัครีคัล มิใช่เรื่องอิบาติต” และจะต้องมีหลักฐานอื่น ๆ มายืนยันและบ่งชี้ว่าฮุกุมฮะรอมดังกล่าวได้แปรเปลี่ยนไปเป็นฮุกุมมักรูฮ เช่น ด้วยกับตัวบท ด้วยกับการกระทำ การยอมรับของท่านนบี ﷺ และด้วยกับการอิญมาอ(มติเอกฉันท์ของบรรดาปวงปราชญ์) เป็นต้น Muhammad Idrīs al-Shāfi‘īy (1979: 343) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ความหมายที่แท้จริงของการห้ามจากท่านเราะสูลนั้นคือ ทุกสิ่งที่ย่านห้ามนั้น เป็นของฮะรอม จนกว่าจะมีหลักฐานจากท่านว่าการห้ามของท่านนั้นมีความหมายที่มีใช่ ฮะรอม”

2) ข้อเสนอแนะ

(1) ควรมีการศึกษาวิเคราะห์การห้ามในอิสลามแบบเจาะลึกที่จะส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่แม่นยำ อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งของสังคม

(2) ควรมีการศึกษาพัฒนาการการห้ามในอิสลามฮุกุมฮะรอมที่แปรเปลี่ยนไปเป็นฮุกุมมักรูฮ

บรรณานุกรม

- สมาคมนักศึกษาเก่าอาหรับ ประเทศไทย. (1419). **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย** มาดีนะฮะ: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานอัลมาดีนะห์ อัลมูเนาวเราะห์ .
- อับดุลเลาะ การีนา. (2013). **อุลุมอัลกุรอาน 2**. ปัตตานี: มิตรภาพ.
- อิสมาแอ อาลี. (2009). **อุศูลุฟิฮฺ**. ปัตตานี: มิตรภาพ .
- Abdul lah bin Ahmad al-Nasfiy. (1426). **Madarik Tanzil wa Haqaiq al-Tawil**. Damchiq: Dar Ibn-Kathir.
- Ahmad Ibn-Faris. (1997). **Muayam Maqayis al-Luqah**. Cairo: Maktabah al-Khanajiy.
- Ali bin Muhammad al-Amidiy. (1982). **al-Ihkam fi Usulil Ahkam**. Damchiq: al-Maktabah al-Islamiy.
- Ali al-Namlah. (n.d.). **Sawarif al-Nahyi a-nil Tahrir al-Naqliyah Dirasah Tasiliyah Tatbiqiyah**. Qasim: Jamiah al-Qasim.
- Ali al-Tuwaijiriy. (n.d.) **al-Manhiyat fi Surah al-Hujurat**. Madina :Jamiah Islamiyah
- Ibn-Kathir. (1983). **Tafsir al-Quran al-Azim**. Bairut: Dar al-Kitab al-Arabiy.
- Ibrahim bim Ali al-Chiyraziy. (1987). **Charah al-Lamau fi Usululfiqh**. Buraydah: Dar al-Bukhariy .
- Muhammad bin Jarir al-Tabariy. (2000). **Jami al-Bayan fi Tawil al-Quran**. Mu assasah al-Risalah .
- Muhammad Idris Chafiiy. (1979). **al-Risalah**. Bairut : Dar Kutub al-Ilmiyah
- Muhamad Solih al-Usaimiin. (1434). **Manzumah al-Qawaaid wal Usul**. Dar Ibn al-Jawziy.
- Wahbah al-Zuhailiy. (2005). **Usululfiqh Islamiy**. Damaskas: Dar al-fikr.